

פטרון מערכת דעה:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

דעה

דעה
אליק אביד
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון רלו - פרשת דברים-חזון - שנת תשפ"ה

גליון מיוחד
לשבת חזון

מסילת המועד

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

שאלו שלום ירושלים:

מיר בענקען זיך
און מיר זענען ממשיך די
ליבשאפט צו ציון וירושלים

עמוד ה

פרשת דברים-חזון

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

בתוך המאמר:

- מהי מעלת הבית המקדש על מתן תורה?
- מדוע הוצרך עמל רב למצוא את מקום המקדש?
- הבניה בתשעה באב היא בקשת 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא'?
- שלמה המלך נשא את בת פרעה - כענין שהקריבו נדב ואביהוא אש זרה?
- היאך היא הדרך להשיג את מקום כבודו?
- איזוה גדול במעלה יותר, המצ או הלב?

בבכי יבואו ובתחנונים אובילים: ע"י בכיה והשתוקקות נזכה לבנין בית המקדש השלישי

א.

עיקר מדרגת בית המקדש - היא הבית המקווה לעתיד

חטא המרגלים גרם בכיה לדורות בחורבן ביהמ"ק

הנה בפרשת דברים מתחיל משה רבינו להוכיח את בני ישראל על כל מה שחטאו במדבר. והחטא שנתפרש להדיא בפרשה זו, ובאריכות יתירה, הוא חטא המרגלים, שהוציאו דיבה על הארץ, והניאו את לב העם לעלות אליה.

ופרשה זו נקראת בכל השנים קודם תשעה באב, יום שנחרב בו הבית בראשונה ובשניה, אשר בליל זה בכו בני ישראל בכיה של חנים כאשר שבו המרגלים מתור הארץ, וכמ"ש (במדבר יד, א) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא', ומכך נקבע להם בכיה לדורות (תענית כט), וכענין שנאמר (אכה א, ב) 'בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה'.

הבניה עתה בתשעה באב מתקנת את ה'בכיות חנם' של אז

ונודע שכל עונש וצער רח"ל שנגזר על האדם בגלל איזה חטא שנכשל בו ח"ו, הוא גם תיקון לעצם הפגם שנגרם על ידו, כי העונש מועיל לתקן את החטא ההוא. ולפי זה הכי נמי בדין, הבכיה בתשעה באב שנקבעה לישראל לעונש על מה שכבו אז בכיה של חנם, איננה עונש גרידא, אלא בעיקרה היא באה לתקן את מה שלא היתה בכיות בתחילה כדבעי. והיינו לומר, כי בתשעה באב מתגלה ענין הבכיה כפי הראוי והיאות, ואדרבה, ממנה דייקא תבנה ותבונן המקדש העתיד במהרה, וכמו שיבאר בעז"ה.

העולם לא ראוי עדיין לאורו הנפלא של הבית המקדש

ונקדים, דהנה הבית המקדש הוא מקום גורא ונשגב עד מאוד, אשר אין לשאר ואין לתאר גודל מעלתו וקדושתו, עד שאכן מפאת עצום מדרגתו הרמה, עדיין לא זכינו מעולם לבנינו השלם, כי מצב העולם לא היה ראוי לקבל את האור הנעלה והנפלא של ביהמ"ק.

השבת שמחת בית המקדש תיכף בהתחלתה

והדבר נראה מצד כמה בחינות. ומהן, מה שראויים דבר פלא שנעשה בבתי המקדש שעד הנה, כי בשעה הראשונה שעמד הבנין על תילו, - ואשר אותה שעה היתה צריכה להיות זמן של שמחה וגילה, וכאשר אכן שרתה שמחה גדולה בעת ההיא, וכדרך שאמרו חז"ל (פנינה י) על יום חנוכת המשכן 'אותו היום היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ', וכן דרשו ז"ל (תענית כז:) בפסוק (שה"ש ג, יא) 'יום שמחת לבו' - 'זה בנין בית המקדש', - מכל מקום באותו זמן ממש שירדה השכינה לשכון בתחתונים, נעשה ערוביאי בשמחה זו.

מיתת נדב ואביהוא ביום הקמת המשכן

ראשית היה כן בראש חודש ניסן, יום הקמת המשכן, כי מיד אחר שירדה שכינה לישראל, וכתוב (ויקרא ט, כד) 'ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח וגו', וירא כל העם וירוונו ויפלו על פניהם, הנה מה כתוב אחריו (שם י, א-ג) 'ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא אש מחמתו וגו', ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה', הרי שתיכף ומיד בהתגלות השכינה בתחתונים, נשבתה השמחה, וכמו שנאמר שם (להלן פסוק ו) 'ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'.

ביום שנגמר הבית הראשון נשא שלמה את בת פרעה ואחר התמיד

וכמו כן היה בבית הראשון שנבנה ע"י שלמה המלך, כי על אותו היום שנבנה המקדש ושרתה השכינה בו כתיב (וימיה לב, לא) 'כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה ועד היום הזה', שכבר באותה שעה עלה על דעתו להחריב את ירושלים ויקיר יב. ה). והטעם לכך ביארו שם חז"ל, שזה מכיון שביים ההוא נשא שלמה את בת פרעה, והיה ישן עד ארבע שעות ביום, ואחר להקריב את קרבן התמיד. הרי שכבר ביום הראשון לבניית המקדש נעשה בו קלקול גדול ביותר, שבעבורו עלתה ההחלטה למעלה שייחבר. והיינו כי ראה השי"ת שהבריאה עדיין איננה ראויה לקבל את מדרגתו הנעלה של ביהמ"ק, כי היא גבוהה מדי אליה, וממילא לא ייתכן שיעמוד המקדש בה לעת עתה לאורך ימים.

בית השני לא עמד במדרגת בית המקדש השלם

וכן הדבר גם בביתמ"ק השני, שהוא לא היה מעולם על גבונו, כי נחסרו בו חמשה דברים (וימא כא), וגם כל עצם קדושת עזרא לא היתה בשלימות, שהרי לא היו כל יושביה עליה, ואשר לפיכך לא נהג אז יובל (ערכי לב). וכמו כן בני ישראל עצמם לא היו ראויים באמת להיגאל ולשוב לבית המקדש בסוף גלות בבל, שהרי רבץ בהם חטא נשים נכריות וראה עזרא (ט, ט-ט), ורוב מניינו של כלל ישראל לא עלו לארץ. ונמצא שהבית השני לא עמד כלל כפי מדרגת בית המקדש השלם.

שלימות 'יום שמחת לבו' תתקיים רק בבנין השלישי

וכן מוכח ממאמר חז"ל הנזכר 'יום שמחת לבו' - זה בנין בית המקדש, והרי לעומת כן אמרו ז"ל במדרש (שם כ, ב) שהקב"ה עדיין לא שמח בעולמו, דכתיב (תהלים קד, לא) 'שמח ה' במעשיו', 'שמח' אין כתיב כאן, אלא 'ישמח', שרק לעתיד לבוא יתקיים 'ישמח ה' במעשיו'. ומעתה בהכרח לומר, שהשמחה ששרתה בעת הקמת המשכן והמקדש, לא היתה שמחה שלמה, שהרי עדיין לא שמח ה' בעולמו, ולא היתה אלא מעין השמחה שלעתיד בבית המקדש, שאז בלבד תתקיים השמחה בשלימותה, וכמבואר בלשון המשנה עצמה 'יום שמחת לבו' - זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו.

פטרון הגליון - מנחם-אב

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוהר"ר ר' יוסף ניסענבעלד הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

ב. הרמב"ן כתב שעיקר המשכן הוא ה'ארון', ומאיךן מבואר ברמב"ם שתכלית הביהמ"ק היא להקריב בו קרבנות. ב'משכן' העיקר הוא 'תורה', בחי' מה, שהקב"ה שוכן בתחתונים, וזה שיין לדור דעה שקיבלו התורה. ב'בית המקדש' העיקר הוא 'עבודה', לב, התקדשות התחתונים, דור באי הארץ השייכים ביותר לקיום המצוות. התכללות שתי עבודות אלו - תורה לשמה, ומוחין של תפלה. ומכל מקום גדלה מעלת עבודת הלב - כענין מעלת 'יום שמחת לבו' לעומת 'יום חתונתו', והקב"ה בחר למקום מנוחתו את הר ציון אשר אהב.

ג. תורה ומוח - בחי' דכר, עבודה ולב - נוק'. הביהמ"ק הוא בנין המלכות דקדושה, ובנייתו ע"י הכנעת מלכות דקליפה, אחר ת"פ שנים - העולה כמנין שמה. ולכן ביקשו נדב ואביהוא - ואחריהם שלמה המלך - לקרב ולהפוך את הנוק' דסט"א אך לא הצליחו, ונמשך מזה בכיה - הנרמז ג"כ בשמה, וכמו כן חורבן ביהמ"ק גורם בכיה ויללה, והתיקון לכך ע"י בכיה נכונה.

ב.

מעלת עבודת הלב שבבית המקדש - לעומת עבודת המח שבמשכן

דברי הרמב"ן שעיקר המשכן הוא ה'ארון'

וביאור הענין הוא, הדגה בטעם הבנייה בית לה', נודעים המה דברי הרמב"ן בריש פר' תרומה, וז"ל: **'עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון,** כמו שאמר (שמות כה, כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת, על כן הקדים הארון והכפורת כבאן, כל הוא מוקדם במעלה וכו', ויורו על ענין המשכן שבעבורם נעשה וכו', ובבוא משה היה אליו הדבור אשר נדבר לו בהר סיני וכו', עיי"ש בארוכה.
מבואר בדבריו ז"ל, שתכלית המשכן היא הארון, מקום התגלות התורה, כי שם מבין שני הכרובים יוצא הדיבור אל משה להגיד לו את דבר ה', וכדרך שדיבר אלינו בהר סיני.

מאיידך, ברמב"ם מבואר שתכלית ביהמ"ק היא להקריב בו קרבנות

אך לכאורה מדברי הרמב"ם בריש הלכות בית הבחירה לא נראה כן, כי הא לך לשונו שם: **'מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות,** משמע מדבריו שעיקר ענין בית המקדש הוא, שהוא מקום להקריב קרבנות לה', שהוא חלק העבודות לשמים, ועיקרו הוא המזבח, שבו מקריבים את הקרבנות. ובאמת, דבר זה מיוסד על פסוקים מפורשים בתורה, דכתיב (דברים יב, ה-ו) **'כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם וגו',** והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם' וגו'.

ונמצא לכאורה שיש פלוגתא בין הרמב"ם להרמב"ן במכוון העיקרי של בית המקדש, אם תכליתו הוא הארון, שעניינו הוא התגלות התורה, או שעיקרו הוא מקום המזבח - עמוד העבודה.

ב'משכן' - העיקר הוא הארון, תורה. ב'ביהמ"ק' - העיקר הוא המזבח, עבודה

אולם לאמיתו של דבר אין כאן שום מחלוקת, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי. כי הרמב"ן שכתב שעיקר החפץ הוא הארון, איידי לגבי ה'משכן' שעשה בצלאל במדבר, שהוא היה המשך למעמד הר סיני, בחי' 'יום חתונתו - זה מתן תורה' (תענית שם), ותכלית בנייתו היתה, ששם ימשיך הקב"ה לדבר עם משה רבינו ולמסור לו את התורה והמצוות. ומאיידך, דברי הרמב"ם שכוונת בנין הבית לה' היא בשביל עבודת הקרבנות, הם לגבי ה'בית המקדש', שעיקר עניינו היה, שיהא מקום קבוע ומנוחת עולמים להעלות שם קרבנות להש"ת, וכמבואר בפסוקים הנזכרים בפר' ראה, וזהו מדרגת 'יום שמחת לבו - זה בנין בית המקדש', וכדיבואר.

'משכן' - הקב"ה שוכן בתחתונים, 'מקדש' - הנבאר מקדש עצמו

ושני עניינים אלו נרמזים בעצם השמות 'משכן' ו'מקדש'. כי הנה עיקר מדרגת ה'תורה' - וביותר כפי שהיה בהר סיני, ובהמשך לכך במשכן, - היא הופעה מן השמים, מה שהש"ת משפיע ומגלה תורה לעמו ישראל. ודבר זה נרמז בחיבת 'משכן', שפירושה שהקב"ה בתחתונים, וזה רומז לתורה, שהינה השפעה ממעלה למטה. ומאיידך, עבודת הקרבנות עניינה מה שהנבארים מעלים מ"ן ממתה למעלה, ומכנינים עצמם לכך שיהיו מקום קדוש עד שתוכל השכינה לשכון בינותם. וזה רמזו בחיבת 'מקדש', שהנבאר מקדש עצמו מתתא לעילא, והוא היה עיקר עבודת בית המקדש כאמור.

מקדש איקרי משכן ומשכן איקרי מקדש

ובאמת, שנים אלו כלולים זה עם זה, וכדרך דאמרין בגמ' (יחזקין ב) **'אשכחו מקדש דאיקרי משכן, ומשכן דאיקרי מקדש'**, כלומר שמדרגת המשכן ומדרגת בית המקדש כלולות זו בזו.

'תורה ועבודה' כנגד 'מוח ולב'

כי שני עמודים אלו - התורה והעבודה - נצרכים מאוד לכל נבאר, והם כנגד שני ראשי אברים ה'מח' וה'לב', שהם עיקר חיות האדם, ועל האדם לעבוד בשניהם את בוראו ית', כתורה ובעבודה. כי ה'תורה' עיקרה היא ב'מח', שהרי התורה בנויה על הכנת שכל והחכמה שמשקנם במח, ואילו **'עבודה'** שייכת ביותר ל'לב', וכטעם 'עבודה שכלב' (תענית ב).

ולפיכך, הדור דעה, דור מקבלי התורה, השייכים ביותר אל המח, נצטוו לעשות 'משכן' להש"ת, שבו היה עיקר חפץ ה' בארון, בח' תורה. ואילו אח"כ כשאבא אל הארץ, שהו התחילה מדרגת קיום מעלה היה להם לבנות בית לה', שעיקר תכליתו היתה עבודת המזבח, שהיא חלק העבודה שמצד הלב, וכענין שנאמר בו 'יום שמחת לבו'.

'תורה לשמה' - תורה הכלולה עם שימת לב

וכפי האמור, שנים אלו - התורה והעבודה, המח והלב - צריכים להתכלל זה עם זה. והיינו לומר, **שלימוד התורה שבמה צריך להיות משותף עם רגשי הלב',** שלא יהא הלימוד במח קר בלבד, אלא גם בשימת לב וביראת שמים, שזהו תורה לשמה, וכדרך שכתוב (דברים לב, מז) **'שימו לבכם לכל הדברים וגו'** אשר תצוו את בניכם לשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת'. ואילו על הלימוד בלא לב נאמר (משלי יו, טו) **'למה זה מחזיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב איץ'.** וכן חזינן שגם בשעת מתן תורה הקריבו קרבנות, וכדכתיב (שמות כה, ד-ה) **'ויבן מזבח תחת ההר וגו',** ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים, וכמו כן נאמר בקרבן התמיד, אשר עליו משלימים את כל הקרבנות כולם, **'עולת תמיד העשויה בהר סיני'** (במדבר כח, ט). הרי שעבודת הקרבנות, בחי' לב, כלולה גם בתורה - שבכח" מה.

עבודת הלב ביחד עם מוחין - תורה

ומאיידך, גם חלק העבודה שכלב, ענין הקרבנות, צריך להיות מוקשר עם התורה והמח. כי **עבודת התפלה - שנתקנה כנגד תמידין** (ברכות כו:) - **איננה עבודה של הרגש והתלהבות**

גרידא, אלא היא נעשית ביחד עם המח, שהם ה'מוחין' הנשככים בשעת התפלה, ומוחין אלו מופיעים ביחד עם רגשי הלב, ורק בצורה הזאת נמשחת התפלה לעבודת הלב על אמתתה. ויש בכל זה אריכות גדולה, ואכ"מ. וראה בגליון ר"ח - פר' ויגש רחאי (טא).

אלא שכאמור, במשכן היה העיקר הארון, בחי' תורה, השייכת ביותר אל המח, ואילו בביהמ"ק היה עיקר המכוון מקום המזבח, עבודת הלב.

עבודת הלב נעלה יותר מעבודת המח - כענין מעלת ביהמ"ק על המשכן

והנה, מכך שרואים שמתן תורה עצמו לא היה עדיין התכליתי והגמרי, כי עוד היו צריכים בני ישראל להתעלות ולבוא אל הבית המקדש, כענין 'יום שמחת לבו' הבא אחר 'יום חתונתו', מוכח **שגדלה מעלת עבודת הלב יותר ממעלת התורה שמצד המח.**

וכן מצינו שהש"ת בחר בעיקר ב'בית המקדש' - בחי' לב, ולא ב'משכן' - מח. כי הרי המשכן הלך ונסע מאוהל לאוהל, וממקום אחד למקום אחר, ועדיין לא באו אל המנוחה ואל הנחלה. אמנם כאשר הגיעו אל מקום המקדש, אזי כתיב (תהלים קלב, יג-יד) **'כי בחר ה' בציון איזה למושב לו, זאת מנוחתי עדי עד, פה אשב כי אייתיחז,** וכלומר שעתה הגענו אל המנוחה נכונה, כי אותה אנו מבקשים.

וכן רואים נפלאות בהתבטאות הכתובים על מעלת בית המקדש - לעומת המשכן שקדם לו, אשר אלמלא מקרא כתוב כן לא היה אפשר לאמרו, 'ויאמס באוהל יוסף, ובשבט אפרים לא בחר, ויבחר את שבט יהודה, את הר ציון אשר אהב וגו', ויבחר בדוד עבדו וגו', וירעם כתום לבבו' (שם עח, טו-עב). ואע"פ שגם אוהל יוסף - הוא שילה שהוא בחלקו של יוסף (ויש"י) - היה משכן ה', מכל מקום עיקר מעלתו היתה מצד הארון גרידא. וכמו המשכן שעשו ישראל במדבר. ואילו בבחירה שבחר הש"ת **היא בהר ציון - עיר דוד** (ע"פ ש"ב ה, ז), **שהוא מקום המקדש, עבודת הלב,** ואשר על כך כתוב (מ"א יז, יז) **'וזהו עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם ה' אלקי ישראל'** (מ).

ג.

הקמת בנין המלכות דקדושה ע"י הכנעת המלכות דסט"א

תורה ועבודה, מוח ולב - כנגד בחי' 'דכר' ו'נוקבא'

והנה **שני עניינים אלו - תורה ועבודה, מח ולב - יש להקביל אותם לבחי' דכר ונוקבא.** שהרי האיש שיך ביותר אל המח, כי במהותו הינו יותר בר דעת, והוא מתנהג בעיקר ע"פ חשבוני השכל והמח, ואילו האשה היא יותר בעלת הרגש, ונמשכה בעיקר אחר הלב. וכמו כן תפקידו של המח הוא להשפיע אל הגוף - כדרך הזכר שהוא בבחי' משפיע, ומאיידך הלב מקבל את הדמים מן הכבד - וכמו הנקבה שהיא מקבלת. ועכ"פ נמצא שה'תורה' שיך לבחי' דכר, שאכן נצטווה על לימוד התורה - ולא האשה, ו'עבודה' היא כמדת נוקבא. [וכמו כן מדת יוסף - מח כנ"ל, הוא יסוד, בחי' ז"א. ואילו דוד המלך, בחי' לב, הוא מרכבה למדת המלכות, נוק'].

והדבר יובן ביותר ע"פ מה שנתבאר למעלה, שעצם התורה היא הופעה והשפעה הניתנת מעילא לתתא, וזה כמדת הזכר שהוא משפיע כנ"ל, ומאיידך 'עבודה' עניינה העלאת מ"ן מתתא לעילא - וכענין מדת המלכות שהיא מעלית מ"ן למעלה.

בית המקדש הוא בנין המלכות דקדושה - ונבנה ע"י הכנעת מלכות דקליפה

ולפי זה, מאחר שאמרנו שעיקר עבודת בית המקדש היא עבודת הלב - בחי' נוקבא, נמצא **שתכליתו של הבית הגדול והקדוש הזה היא להעמיד את מדת המלכות, שהיא בחי' נוקבא דקדושה, הנקראת 'עקרת הבית',** על שם 'עיקרה של בית' (בר"י עא, ב). ותיקון זה בא ע"י הכנעת הנוק' דסט"א, לילית' הרשעה, כי ע"י שמכניעים את מדת המלכות של הסט"א, מכח זה נבנית המלכות דקדושה, שעניינו בנין בית המקדש.

בניית בתי המקדש אחר ת"פ שנים - כדי להכניע את הנוק' דסט"א

ומהאי טעמא חזינן **ששני בתי המקדשות נתחנכו אחר חשבון של מנין ת"פ שנה.** שהרי בית המקדש הראשון נבנה ת"פ שנה אחר יציאת מצרים (מ"א ג, א), וכמו כן הבית השני נבנה ת"פ שנה אחר בנין ביהמ"ק הראשון [ת"י שנים שעמד הבית, ושבעים שנות גלות בבל]. והטעם בכל זה, כדי להכניע את קליפת הנוק' דסט"א, ששמה לילית' עולה כמספר ת"פ^(ב), כי כאמור, כל בניית בית המלכות לה' נמשכת ע"י הכנעת המלכות דקליפה, שכאשר זה נופל זה קם.

חורבן ביהמ"ק גורם בכיה ויללה

וכמו כן לאידך גיסא, חורבן בית המקדש, שעניינו התגברות הנוק' דסט"א על המלכות דקדושה, גורם ענין 'בכיה', כנ"ל בריש המאמר, כי שמה 'לילית' מורה על יללה ובכיה.

נדב ואביהוא לא הצליחו לקרב את הקליפה אל הקדושה

ומעתה יובן היטב ענין הקלקולים הנזכרים שנעשו תיכף בשעה שחינכו את המשכן ואת ביהמ"ק, הקרבת ה'אש זרה' ע"י נדב ואביהוא. ומה שנשא שלמה את בת פרעה. והענין, כי מאחר שהמלכות דקדושה נבנית מכח הכנעת המלכות דקליפה, **לפיכך ביקשו הם לקרב את הנוק' דסט"א, ולהפוך אותה אל הקדושה,** שהוא ביטולה השלם. ועל כן הקריבו בני אהרן הכהן **אש זרה,** שביארו בוזה"ק (ח"א קטו) שהכוונה **לאשה זרה,** מלכות דקליפה, כי המה סברו שכבר הגיע עת הכנעתה הגמורה של הסט"א, וממילא ביכולתם לקרב אותה אל הקדוש.

אמנם לאמיתו של דבר נודע שהנוק' דסט"א הינה קליפה קשה וחזקה יותר מהזכר (ראה וזה"ק ח"ג רלא: וראה עוד באור החיים ח"ב בפסוק (בראשית מט, יא) 'ולשורקה בני אתונך'), ולפיכך אין בידינו להכניע אותה בשלימות ולקרבא אל הקדושה עד עת קץ, ועל כן לא הצליחו בני אהרן בעבודתם בהקריבם האש זרה לפני ה'.

א. ראה בארוכה בגליון הנזכר, שזוהי מעלת מלכות בית דוד (ג-ד) לעומת מלכות יוסף (מג-מ), ועל כן בעת שתיעשה אחדות ביניהם לעתיד לבוא, ולא יחצו עוד לשתי ממלכות (ויחזקאל לו, כב), נאמר אז (פסוק כ"ה) **'ודוד עבדי נשיא להם לעולם',** כלומר, שהחיבור בין שתי הממלכות תהיה באופן ש'עבדי דוד מלך עליהם' (פסוק כ"ה), כי עבודת הלב היא העיקר והחשובה יותר.

ב. ויש לרמז כן בפסוק (תהלים עח, טט) **'ויבן כמו רמים מקדש', 'כמו רמים'** היינו כמו שני פעמים **'ום',** העולה **ת"פ,** ורומז לכך שהבית המקדש נבנה אחר מספר שני פעמים ר"ם, להכניע את הסט"א, שבראשה עומד **'עמלק',** העולה כמספר **'ום'.**

ועל כך בא הציווי בתורה אחרי מות שני בני אהרן 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש' (ויקרא טו, ב), ופירושו בזה"ק (ח"א שם, ח"ג נח), **ש'בכל עת'** רומזת אל הנוק' דסט"א הנ"ל, וכוונתו הכתוב לומר, שלעת עתה אין יכולים לקרב את האשה וזהו אל הקדושה, כי אם **בזאת** יבוא אהרן אל הקודש' (שם פסוק ב), 'זאת' רומזת לבחי' 'עת' דקדושה, מדת כנסת ישראל, איתה בלבד יכולים לבוא אל הקודש.

כ' בית ישראל יבנו את השרפה' - ע"י התגברות הנוק' דסט"א

ומאחר שנעשה קלקול גדול מיד בעת חינוך המשכן, ולא הצליחו נדב ואביהוא להכניע לגמרי את הסט"א, נאמר שם בפסוק 'ואזיככם כל בית ישראל יבנו את השרפה אשר שרף ה', והיינו לומר, שמכך שנעשה עתה התגברות הנוק' דקליפה, שהיא הגורמת את הבכיה כנ"ל, לכן התעוררה גם עתה שכל בית ישראל יצטרכו לבכות את השרפה אשר שרף ה'.

נשיאת שלמה את בת פרעה ביום חינוך המקדש - כדי לקרב את המלכות דקליפה

והנה עד"י ביקש גם שלמה המלך לקרב את המלכות דקליפה בשעה שחינך את הבית הראשון - כי ממנה נבנה כח הקדושה, ולטעם זה נשא אז את בת פרעה, שהיא הנוק' דסט"א, ואף הוא היה מתכוון לאותה הכוונה של נדב ואביהוא. אמנם גם על זה כתב (דברים יו, יז) 'לא ירבה לו נשים', וזה כענין קרא הנ"ל 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש', וכלומר שעדיין לא הגיע הזמן לכך שיוכלו לתקן ולקרב את הנוק' דסט"א. ולכן נתקלקל הדבר גם בעת ההיא, עד שנאמר 'על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה' כנ"ל.

תיקון הסט"א - ע"י בכיה נכונה

היוצא מזה, שכל זמן שעוד לא הצליחו להכניע לגמרי את הנוק' דסט"א, ולקרב אותה אל הקדושה, חסר עדיין בשלימות בית המקדש, ועדיין אין לנו את מדרגת הבית הזה על נכונו. וכל עוד שתיקון זה אינו בשלימות, נגרם מכך בכיה - הנמשכת מן הקליפה הנ"ל. ומאידך, כאשר באים לתקן את הנוק' דסט"א באופן הנכון, הרי זה ע"י בכיה אחרת והוגונה, לעומת הבכיה של חנם' של חורבן ביהמ"ק.

ד.

שורש הבכיה הוא בקשת הנברא 'איה מקום כבודו'

שורש הבכיה - בכיית המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא'

וגבוא עתה לבאר בעז"ה את מהותה של הבכיה הנכונה, אשר על ידה מכניעים את הסט"א, ושע"י נבנה המלכות דקדושה - ושייכותה לעבודת בית המקדש, בחי' עבודת הלב כנ"ל. ונאמר, שאמיתית ענין הבכיה, הוא הבכיה של המים התחתונים, הבורכים ואמורים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא' (תקוין יט).

'איה מקום כבודו'

ביאור הענין, כי הנה כל השתדלותנו ותיקונו עלי אדמות היא להשיג ולגלות את כבוד הש"ת בעולם. אמנם לגבי ענין 'כבוד ה' מתעוררת כסדר שאלה כללית, אשר גם המלאכים שואלים אותה, והיא 'איה מקום כבודו', וכדאיתא בתקוין (קצו, ו'): 'דקוב"ה הוא אתריה דעלמא, ומלאכין לא ידעין, ושאלין איה מקום כבודו להעריצו, ועליה אמרו מלאכייא (יחזקאל ג, יב) ברוך כבוד ה' ממקומו', ע"כ. ותשובת המלאכים 'ברוך כבוד ה' ממקומו' היא לומר, שאכן אנו בעצמנו איננו יודעים 'איה מקום כבודו', ולכן יהא כבוד ה' ברוך ממקומו, בכל מקום שהוא שם.

ב'רוך כבוד ה' ממקומו' ראשי תיבות 'בכיים'

ונודע כי ראשי תיבות ב'רוך כבוד ה' ממקומו' הוא 'בכיים', ענין בכיה, והיינו לומר כי שורש הבכיה בעולם הזה, הבקשה וההשתוקקות של הנברא שאין ביכולתו להשיג את 'מקום כבודו' על נכון, וכי הוא בוכה על כך שכבודו ה' אינו אלא במקומו, ואילו לגביו הוא נעלה ונעלם ביותר. וכיסופין ובכיות אלו הינן בכיה הגונה, אשר מזה נבנה הביהמ"ק, וכדיבואר.

צריך עמל רב למצוא את מקום המקדש - 'מקום כבודו'

כי הנה הבית המקדש הוא מקום התגלות והשראת כבוד ה' בעולם, וכדרך שנאמר במשכן (שמות מ, לה) 'ואל יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן, וכבוד ה' מלא את המשכן', וכענין זה ממש נאמר גם לגבי בית המקדש (מ"א ח, יא) 'ואל יכלו הכהנים לעמוד לשמרת מפני הענן, כי מלא כבוד ה' את בית ה'.'

אולם מטעם זה גופא שביהמ"ק הוא מקום כבוד ה', והרי 'מקום כבודו' הוא נעלם ונשגב מאוד, ואי אפשר למצוא אותו בניקל, ולפיכך הוצרך דהמע"ה לעמול הרבה בכדי למצוא את מקום המקדש, וכדכתב (תהלים קלב, א-ה) 'זכור ה' לדוד את כל ענותו, אשר נשבע לה' וגו', אם אבוא באוהל ביתי, אם אעלה על ערש יצועי, אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, עד אמצא מקום לה' וגו'.

הדרך למצוא את כבוד ה' היא ע"י בקשת 'איה מקום כבודו'

אמנם לאמיתו של דבר צריך לדע, שמכך בקשה ובכיה זאת של 'איה מקום כבודו' דייקא, מזה עצמו נמצא ונבנה מקום המקדש, ואשר על כך כתב 'ברוך כבוד ה' ממקומו' - הירומם לבכיה.

והענין, כי כאשר האדם דורש ומבקש 'איה מקום כבודו', הנה בשעה זו גופא נחשבי כי הוא מצא את מקום כבודו ה'. והטעם, כי אכן מקום כבודו הוא נפלא ביותר שאין לו אחיזה גשמית בזה העולם, ומעתה הדרך היחיד למצוא את מקום כבודו, הוא בשאלה זו עצמה 'איה מקום כבודו', והיינו שאומרים לאדם, כי כאשר תרצה לדע היאך תוכל למצוא את כבוד ה', אזי תשובך בצדך, שבוה עצמו שתשאל 'איה מקום כבודו', בכך תמצא את מקום כבודו. ונמצא, שבקשת 'איה מקום כבודו' איננה בדרך שאלה בלבד, אלא יש בה גם תשובה, כלומר שא"ה - הבקשה וההשתוקקות לכבוד ה' - זהו גופא 'מקום כבודו'.

ואכן תשובה זו אין למח שום השגה בו, ואי אפשר לבאר ענין זה אל השכל, אמנם פנימיות הלב צריכה לעמוד על כך, ששאלת 'איה מקום כבודו', היא היא הדרך לעמוד ולהשיג את כבוד ה'.

בכיה של הקדושה כלולה עם שמחה - לעומת הבכיה של חנם של הסט"א

ומעתה נמצא שבכיה זאת על בקשת כבוד ה', היא ההיפך הגמור לבכייית הסט"א הנ"ל. כי הרי הבכיה של הקליפה היא 'בכיה של חנם', ואין בה תועלת כלל, ולכן כולה עצבות ותוגה. משא"כ הבכיה של הקדושה הרי יש בה גם תשובה, כי ע"י השתוקקות זו עצמה אנו מוצאים - כפי כמה ששייך - את כבוד ה', ונמצא שהבכיה על בקשת 'איה מקום כבודו' לא תוסיף עצב עמה, ואדרבה, היא באה כאחד עם שמחה על כך אשר 'איה' הוא 'מקום כבודו', בבחינת 'בכיה תקיעא בליבאי מסטרא חדא, ותדוואת בליבאי מסטרא אחרא' (תה"ק ח"ג ע"ה), בכיה ושמחה הבאות כאחד.

והנה בכיה כזאת היא הבכיה הנכונה והשלימה, אשר ממנה נבנה בית המקדש על נכונו, וכענין שביקש והשתוקק דוד המלך למצוא מקום לה', שע"י דרישה זאת אכן זכה לגלות את מקום כבודו ית'.

ה.

הביהמ"ק נבנה ע"י כיסופי הלב להשיג כבוד ה'

והנה מעתה יזכר ביותר מה שנתבאר לעיל שעיקר מעלת הבית המקדש היא מצד נגודת הלב, 'יום שמחת לבו', ששגבה מעלתו לעומת 'יום חתונתו' - זה מתן תורה', שמצד המח.

מדרגת התורה - השגת הנברא את דעת הבורא כביכול

דהנה מתן תורה הוא בודאי זמן של שמחה גדולה, וכענין פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים טו, טו), אמנם שמחה זו באה מצד דעת הבורא ב"ה. כי ענין התורה הוא, שהקב"ה מלמד אותנו אלקות, והיינו שהוא משפיע אלינו הארה של דעת אלקות, המתייחסת אחר הקב"ה. וזהו השגה השייכת בעיקר אל המח, ששם הוא משכן חלק אלוך ממעל, כטעם 'נשמה שבמחוי'.

והיינו, שבשעה שהאדם שקוע בדברי תורה, אזי הוא שוכח לגמרי את מדרגתו כנברא, והוא מרגיש עצמו כבטל ונכלל בדעתו של הקב"ה. והרי הש"ת יודע ומכיר כביכול בודאי איה מקום כבודו, ועל כן בשעה שהאדם מבטל עצמו לדעת הקב"ה, אזי בעולם זה, ובמצב זה, אין נרגש אצלו שום חסרון ובקשה, כי דעתו ושכלו מלאים באלוקות, וכענין שנאמר (שם יט, ה) 'תורת ה' תמימה', כלומר שהתורה בנויה על מדרגה שכולה שלמות, ואין בה שום מום וחסרון.

אמנם כאמור, שמחה זו אינה מתייחסת כלל לדעת הנברא עצמו, אלא היא דעת הקב"ה המתלבשת במח האדם, ואיננה שייכה אליו כלל.

עבודת הלב - מצד חסרון הנברא להשיג את מקום כבודו

אך ההיפך מזה היא עבודת הלב, שעניינה תפלה ובקשה, וכאמרם ז"ל (תענית ב.) 'איוז היא עבודה שהיא בלב, זו תפלה', וזה בא רק מזה חסרון, שהרי לולא שיחסר איוז דבר לאדם אין לו על מה להתפלל ולבקש, וזה שייך למצב הנברא לדיקא.

והענין בזה יזכר ע"פ דברינו לעיל, כי אכן עומק עבודת התפלה - בחי' לב - באה מצד חסרון הנברא להשיג את מקום כבוד ה'. כי כל נברא, מצד מה שהינו נברא ולא בורא, נמצא הוא בכל עת במצב שחסר לו משהוא, כי לעולם צריך הוא לבקש ולשואל 'איה מקום כבודו'. וגם אחר כל ההשגות שזוכה להשיג אותו ית' לעתיד לבוא, עדיין לא יהא לנברא השגה שלמה בהש"ת, כי סוף סוף הרי הוא נברא ולא בורא, ואי אפשר לנברא לעמוד על מקום כבודו ית' בשלימות.

בינה יתרה של הלב - הכרה שלא שייך להשיג בשלימות מקום כבודו

ונמצא שהגם שאכן המח יש בו איוז שלימות, ואין מרגיש שום חסרון, מכל מקום כל זה לא בא לו מצד עצמו, אלא שהוא טובל עצמו בדעת הבורא, ומצד זה לא נרגש אצלו חסרון. אך מדרגת הלב היא, שהוא מתייחס לחלק הנברא, והוא המקום שבו יורדת השכינה אל האדם, ובכך יש בו מעלה יתרה על המח, כי בכוחו לעמוד על עניינים כאלו שגם המח אינו מכין אותם, וכענין שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש (נדה מה:).

ובעניינינו היינו לומר, כי עד כמה שכבר השיג המח את מקום כבודו ית' - וזה מצד הביטול ללמעלה, הנה הלב מכיר בביתו היתרה, שבכל זאת עדיין לא חושג הדבר על כוונתו, ומצד היותו מרגיש עצמו כנברא, לא תתקרב דעתו לעולם לחשוב כי כבר מצא את מקום כבוד ה', וכבר יד לו בזה, אלא יהא לו בכיה והשתוקקות תמידית לבקש בכל עת 'איה מקום כבודו'.

בנין ביהמ"ק ע"י השתוקקות של 'לבב דוד'

והנה ע"י בכיה וכיסופין אלו דייקא, הבאים מצד הלב, יכולים לבנות את בית ה' על תילו. כי כאמור לעיל, הבית המקדש נבנה דוקא מכך הבקשה וההשתוקקות למצוא את מקום כבודו, וכדרך שביקש דוד המלך - בחי' לב - מקום לה', ודייקא ע"י 'לבב דוד' זה זכה לבנות בית לה'.

ועל כך כתב 'זימאס באוהל יוסף ובשבת אפרים לא בחר', והיינו שהמה - בחי' יוסף - עדיין אינו מקום כבודו, אלא 'יבחר בדוד עבדו', כלומר שבקשת הלב של דוד היא היא אשר בחר בה ה', ורק בכך אפשר למצוא מקום לה', כי עצם בקשת הנברא 'איה מקום כבודו' היא הנחשבת להשגת מקום כבודו כנ"ל.

וכפי האמור בכיה ובקשה זאת איננה של עצבות ויוגן, אלא היא בכיה המתלווה עם שמחה, כטעם 'יום שמחת לבו', ושמחה זו מונחת בשיירי דוד עבדך המבארים ומבטאים את בקשת 'איה מקום כבודו', שמכוחה אכן נמשך שמחה גדולה, כענין 'בכי ושירות' (ראה סנהדרין כב:).

הבכיה בתשעה באב - השתוקקות וכיסופין לכבוד ה'

וזהו הבכיה והכיסופין של יום תשעה באב, שאנו בוכים ומתאבלים בו על בית המקדש, שעיקר טעם הבכיה הוא בבחי' 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא', השתוקקות וכיסופין להשיג כבוד ה'. וזהו בכיה נכונה והוגנה באופן של קדושה, המתקנת את הבכיה של חנם שגרמה הסט"א בזה היום. ובכך זה נזכה שתבנה ותכונן במהרה ציון עיר קדשנו, ויתקיים הייעוד (זכריה א, יט) 'שבתי לירושלים ברחמים ביתי יבנה בה נאום ה' צבאות-ת', בב"א.

סיכום ותמצית:

ד. בכיה הגונה - בכיית המים התחתונים 'אנן בעינן למהוי קדם מלכא', והיא בקשת 'איה מקום כבודו', ובכיה על מה שכבוד ה' אינו מתגלה אלא במקומו למעלה. הביהמ"ק הוא מקום כבוד ה', ולכן הוצרך עמל רב למצוא את מקומו. והדרך למצוא את מקום כבודו היא ע"י הבקשה עצמה, וכדרך שמצא דוד את מקום ה' בדרישתו, ועל כן היא בכיה המתלווה עם שמחה - היפך בכיה של חנם של הסט"א.

ה. התורה - השגת הנברא את דעת הבורא המשיג את מקום כבודו, ולמעלה מכך היא עבודת הלב המבין שלעולם לא ישיג הנברא את כבוד ה' על נכון, ולכן היא מבקשת תמיד 'איה מקום כבודו', ומכך דייקא נבנה הביהמ"ק - כענין 'לבב דוד', והוא ענין שירי דוד המבטאים בקשה זו - בכיה ושירה יחד. וכן הבכיה בתשעה באב היא מצד השתוקקות וכיסופין למקום כבודו, ובכך מתוקן הבכיה של חנם.

א.

כלל ישראל קבלו את כוחם בעת מתן תורה

ה' אלקינו דבר אליו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה (ו, א). מפרש רש"י: "ויש מדרשי אגדה, הרבה גדולה לכם ושכר על ישיבתכם בהר הזה, עשייתם משכן מעורה וכלים, קבלתם תורה, מנייתם לכם סנהדרין שרי אלפים ושרי מאות".

יש לפרש כי אותה 'גדולה ושכר' שזכינו להם בישיבת הר סיני, הכוונה היא למוחות רוחניים רבים וגדולים שנהיו קנין בעצמותם של כלל ישראל, וכולם הם ענפים ופרטים של אור התורה הק' שקיבלנו בהר סיני, והלקים מן הגילוי הגדול של מעמד קבלת התורה, כי התורה הק' כוללת בה את כל המעלות והמוחות הרוחניים האלו.

ואחד מן הגילויים על רוממות ותוקף אלו הכוחות, נרמז בפסוק הדומה לפסוק זה, והוא מה שנאמר בהמשך הפרשה לגבי ארץ שעיר "רב לכם סב את ההר הזה" (ג, ב), כי היו ימים רבים סביבות ארץ אדום והר שעיר. ובספד"ק רמזו כי אריות הימים סביבות הר שעיר וארץ אדום, מורה על הגלות האחרונה שהיא גלות אדום, הנמשכת כבר ימים רבים וארוכים [וגם הלשון "רב לכם" שנאמר בפסוקים אלו, יש בו רמז על עשו אבי אדום, אשר הוא מכוונה בפסוק "ורב יעבוד צעיר" (בראשית כה, כג)]. והנה כל מתבונן תמה הרבה על הדבר, אין כלל ישראל מוזיקים באמונתם ובדביקותם הנמרצת בתורה הק', ומעוותיה, על אף כל הדרפיות ואריות הגלות. אכן התשובה היא, כי בכח התורה הק' שניתנה לנו בהר סיני עם כל מה שנלוה אליו, קנו כלל ישראל את הדביקות בהקב"ה באופן חזק ונצחי, וזה נתן את הכח לכלל ישראל להתחזק באמונתם עם כל אריות הגלות. וזה הרמז בשני פסוקים אלו, הדומים זה לזה בנוסח הכתוב בהם. והכוונה היא, כי על ידי מה יכולים להתחזק בשעת "רב לכם סב את ההר הזה", הרי זה על ידי "רב לכם שבת בהר הזה".

ב.

בכח סודות התורה כובשים את ארץ ישראל בלי כלי זיין

פנו וסעו לכם וגו' עד הנהר הגדול נהר פרת. ראה נתתי לפניכם את הארץ, בואו ורשו את הארץ וגו' (א, ח-י).

פי' רש"י: "בואו ורשו, אין מערער בדבר ואינכם צריכים למלחמה, אילו לא שלחו מרגלים לא היו צריכים לכלי זיין".

הפסוק הקודם מסיים על כך שהגבול של ארץ ישראל נמשך עד הנהר הגדול נהר פרת, והנה איתא בזה"ק (ח"א כו) כי ד' חלקי התורה 'פשט רמז דרוש סוד' מכוונים כנגד ארבעת הנהרות 'פישון גיחון ירדן פרת', ונמצא כי נהר פרת הוא כנגד סודות התורה. והנה אמרו חז"ל 'ארבעה נכנסו בפרדס וכו' רבי עקיבא יצא בשלום' (תענית ד), ומבואר בזה"ק (שם) כי ארבעה אלו נכנסו כל אחד בחלק אחד מהחלקי הפרדס של התורה הק', ורבי עקיבא יצא בשלום לפי שנכנס בסודות התורה כראוי. ובהו יש לפרש את הלשון שיצא בשלום, כי חז"ל אמרו שנהר הוא רמז לשלום (ברכות טו), והנה נהר פרת הוא עצמו אותו "נהר יוצא מעדן" (בראשית ב, י; במדבר כה) שהוא הראש והמקור לכל הנהרות, ולכן הרי הוא ודאי רומז על שלום. ויש להוסיף עוד, כי הנה יש 'שלום' סתם ויש 'שלום רב', וביאר הר"ק בעל בני יששכר (מאמרי תמוז אב, סאמר ה' נחמה י' אות י) כי שלום רב היינו שלום בחשבון מ' סתומה (העולה יד), והנה שלום בחשבון מ' סתומה עולה 'נהר פרת' ע"ה, ולכן הוא נקרא בפרשתו "הנהר הגדול", כי כל נהר מורה על שלום כנ"ל, אבל נהר פרת הוא נהר גדול כי הוא מורה על שלום רב. ולכן אמרו חז"ל כי רבי עקיבא יצא בשלום, לפי שהיה בבחי' הנהר הגדול המורה על שלום רב.

ואחד מן ההסברים בענין זה שסודות התורה מכוונים שלום כנ"ל, הוא מה שעל ידיהם נכנעים כל הקלי' ושוואי ישראל הנמשכים מהם, אבל הכל בדרכי שלום בלי כל מלחמה, כי ד' חלקי התורה

הנ"ל מכוונים כנגד ד' העולמות 'אצילות בריאה יצירה עשיה' (שעה"ג הקדמה ו), וסודות התורה הם בבחי' עולם האצילות, אשר שם אין תערובת רע כלל (תיקוני קט), ולכן הרי הם מבטלים את הרע מעיקרו בלי מלחמה. וזה הוא ענין סמיכות הפסוקים, כי מפני שארץ ישראל מוגיעה עד נהר פרת המורה על סודות התורה כנ"ל, לכן לא היו צריכים לכלי זיין כדי לכבושה, כי היה כל הרע שבארץ ישראל מתבטל מאילו מפני גילוי סודות התורה.

ג.

משה רבינו התאונן על כך שאינו יכול לגלות בחי' ונשגב ה' לבדו

איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכמ וריבכם (א, יב).

א"י במדרש (איכ"ר א, א) 'איכה יסבה, שלשה נתנבאו בלשון איכה, משה ישעיה וירמיה. משה אמר איכה אשא לבדי וגו', ישעיה אמר (ישעיה א, כא) איכה היתה לזונה וגו', ירמיה אמר (איכה א, א) איכה יסבה בדי' וגו'. ויש לבאר את השייכות בין דברי משה רבינו שאמר 'איכה' על כך שאינו יכול לשפוט את כלל ישראל לבדו, לבין דברי ירמיה שאמר 'איכה יסבה בדי'.

אמר הכתוב (בראשית לב, כה) "ויותר יעקב לבדו" וגו', ואמרו חז"ל על כך (ע"ר א, א) כי היה יעקב אבינו בזה דוגמא להקב"ה כביכול, כענין הכתוב (ישעיה ב, יא) "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא". וביאור הענין הוא, כי יש מדרגה נעלית מואד, שהוא בחי' "ונשגב ה' לבדו" הנאמר לעתיד לבא, כאשר תתגלה גדלות השי"ת בעולם באופן נעלה מואד, ויראו הכל כי הוא נשגב לבדו ומרומם על כל ברכה ותהלה. והיינו כאשר תתגלה אחדות ה' בעולם, באופן הנעלה מכל תפיסת מעשי בני האדם ובחירתם, ולכן הוא בחי' 'לבדו' שאין שם זכות ועמידה לשום נברא זולת השי"ת בעצמו. וכאשר הודרך יעקב אבינו עד כדי שניצח את הס"מ עצמו, זכה לגלות בחי' זו, ולכן היה הוא עומד 'לבדו' באותה שעה, כי נזהר מרכבה לגילוי אחדות הבורא באופן נעלה זה, והיינו אשר על ידי בירור המעשים וזיכך החומר של הצדיק, יכול הוא להתעלות כל כך, עד שעל ידו יתגלה רוממות ה' באופן נשגב זה של 'לבדו'.

אבל באמת יש עוד מהלך איך מתגלית רוממות זו, והוא אינו על ידי גודל מדרגת הצדיק, אלא אדרבה, כאשר אין שום אדם המתרומם ומתעלה לבחי' זו כלל. אלא הקב"ה 'לבדו' עושה זאת. והוא כמו שאמר הכתוב (ישעיה א, ט-יא) "וישם אדם וישפיל איש וגו' עיני גבהות אדם שפיל, ושם רום אנשים, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא", והיינו אשר דוקא כאשר אין שום גבהות ורוממות לבני האדם, מתגלה הקב"ה ברוממותו לבדו, ומביא את העולם לתיקונו השלם. וזהו ביאור הפסוק (עפ"ה ב, ב) "נפלה ולא תוסף קום בתולת ישראל", אשר דוקא כאשר בתולת ישראל היא במצב של נפלה ולא תוסף, שהיא נפילה עמוקה כל כך שאין נפילה אחריה, עד כדי שאין היא יכולה להתרומם בעצמה כלל, אז מרומם הקב"ה את בתולת ישראל לבדו (ע"פ זוה"ק ח"ב רכ).

ונמצא כי יש שני מהלכים איך מתגלה בחי' 'ונשגב ה' לבדו', המהלך של יעקב אבינו שהוא צדיק המתעלה ומתרומם עד שנהיה מרכבה לגילוי בחי' זו, והמהלך הנוהג בשעה שאין מי שעומד במדרגה כלל, ואז מגלה הקב"ה בעצמו את גודל כחו ונפלאות מלכותו 'לבדו'. ומשה רבינו אשר הוא בבחי' יעקב אבינו כדאי' בזה"ק (תיקוני קט), רצה לרומם את כלל ישראל לבחי' זו, ולכן היה יושב 'לבדו' ושופט את כלל ישראל, אבל אז אמר לו יתרו 'מדוע אתה יושב לבדך' (שמות יח, יד), כי הדבר לא יעלה בידו. ועל כך התאונן משה רבינו ואמר 'איכה אשא לבדי', שאין הוא יכול לנשא ולרומם אותם לבחי' 'לבדו' באופן של התרוממות. ותרעומותו על כך היתה, כי על ידי זה יתגלגלו הדברים עד שיגיעו לבחי' 'איכה יסבה בדי', כאשר יצא מבת ציון כל הדרה, ולא יעמדו כלל ישראל במדרגיה נעלית שיתגלה בחי' 'לבדו' על ידיהם, אלא אדרבה על ידי

שפלותם יתגלה איך הקב"ה מרומם 'לבדו', כאשר ירומם הקב"ה את כנסת ישראל ויאמר לבדו 'קום בתולת ישראל', בב"א.

ד.

התגברות הסט"א דוקא קרוב למפלתה

ואת העם צו לאמר אתם עוברים בגבול אהיכם בני עשו היושבים בשעיר וייראו מכם ונשמרתם מאד. אל תתגרו בהם כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל, כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר (ב, ד-ה).

בפסוקים אלו למדנו כלל גדול בהנהגת השי"ת את העולם, ובדרכי ההשקפה על כך. כי הפסוק מזהיר אותנו שלא להתגרות בבני עשו, אבל מקדים ואומר שהם ייראו מאיתנו, ובכל זאת מסיים תיכף ואומר 'ונשמרתם מאד'.

והענין הוא, כי לפעמים רואים שהסטרא אחרא מתגברת ביותר, ונראה שהקב"ה מסר כחות אדירים בידיהם, והוא לפלא בעיני המתבונן. אבל האמת היא, שהוא כענין הכתוב "משגיא לגויים ויאבדם" (איוב יב, כט), שהקב"ה מנביה ומרומם את הגויים לפני שהוא מואבד אותם. וזהו טעם מה שהסטרא אחרא לפעמים מתגברת ביותר, כי זה קורה לפני שהיא מואבדת את כוחה לגמרי, שאז נתן לה הקב"ה כח להתחזק במיוחד. ורואים זאת במלחמות יעקב עם שרו של עשו, שנאמר שם "וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו" (בראשית לב, ט), הרי כי דוקא כאשר היה לא יכול לו, שהיתה הסטרא אחרא כבר מנוצחת לגמרי מבלי יכולת כלל, ואז נתן לה הקב"ה איזה כח של ויגע בכף ירכו [אשר מזה נגרמו כל החורבנות כידוע].

וחלק מביאור הענין הוא, כי עד לעת קץ רוצה הקב"ה עדיין בקיומה של הסטרא אחרא, מחמת סודות ההנהגה ודברים כמסוים. וכאשר הקדושה מתגברת כל כך על הסטרא אחרא, עד שהיא עומדת לפני כלות כוחותיה ממש, מתערב הקב"ה כביכול לתת לה תוספת כח, כדי שתתקיים עד לסוף זמנה הראוי לה. ויש בדברים אלו מחשבות עמוקות בסתרי ההנהגה העליונה, כענין הכתוב (ש"ב יד, יד) "ולא ישא אלקים" נפש וחושב מחשבות בלתי ידח ממנו נדח", אשר מפני תיקונו כל הנשמות, צריכה הסטרא אחרא עדיין להתקיים [כענין מה שאמרו חז"ל (ביב"ח לה) שציוה הקב"ה שלא לכלות את עמון ומואב, מפני ששתי פרידות טובות רות ועממה, שהיו צריכות לצאת מהם]. ולכן נתן להם הקב"ה כח הקיום במיוחד, ועל ידי זה הם מתחזקים דוקא כאשר הם כמעט באים לידי כליין ממש.

וזה הוא מה שאמרה התורה כאן, שכאשר יעברו בגבול בני עשו, הרי הם ייראו מאיתנו, כי גדול כח קדושת כלל ישראל הרבה יותר מהם. אבל אף על פי כן אל תתגרו בהם, ולא מפני שהם חזקים, אלא מפני כי לא אתן לכם מארצם, שעדיין לא הגיע הזמן לרשת אותם ולבטלם. וזה מרומם הכתוב עד מדרך כף רגל, להורות על 'ותקע כף ירך יעקב', שעדיין יש להם כח זה. ואכן כף רגל הוא בגי' 'שנחה', שהוא כענין גיד 'נשה' שהוא לשון של שכחה [כמו כי נשני (בראשית כא, טא)]. ולכן אין הזמן עדיין לבטל את בני עשו, עד עת קץ בב"א.

ה.

הגאולה נבנית מן החורבן

לולי ה' צבאות' הותיר לנו שריד, כמעט כסדים היינו לעמורה דמינו (הפטרה: ישעיה א, ט).

יש לרמז בזה על דרך החכמה, כי הנה דרשו חז"ל (פ"ר כא, ד) על הפסוק "מצאתי דוד עבדי" וגו' (תהלים פט, כא) ואמרו 'והיכן מצאתיו, בסדום'. כי בעת מהפכת סדום ועמורה, היה נראה ליש שם רק חורבן גמור ומיתה והעדר, אבל למעשה הציל הקב"ה את לול מתוך ההפכה, אשר ממנו יצאה מלכות בית דוד, והוא שורש מלכות מלך המשיח שיתקן את כל העולם. ועל כך רומז הנביא, כי גם חורבן בית המקדש אינו סתם חורבן והרס ח"ו, אלא מתוך זה החורבן נולד משיח בתשעה באב עצמו (במדבר יג, ה). ולכן "כסדים היינו" שהישועה נולדת מתוך הצרה, ומתוך החורבן נולד משיח.

שאלו שלום ירושלים:

מיר בענקען זיך און מיר זענען ממשיך די ליבשאפט צו ציון וירושלים

א. חלק ה' עמו: די אחדות און אהבה וואס הערשט צווישן קוב"ה מיט כנסת ישראל

דער רבש"ע אליינס איז העכער וועלט | ער האט מאצייל געווען נשמות ישראל וועלכע קומען אראפ אין וועלט | אלץ איז באשאפן געווארן פאר זיי | דער תכלית איז 'יחוד קוב"ה ושכינתיה' - דער רבש"ע מיט אידישע נשמות זאלן זיך ליב האבן און מיידן זיין | עס איז נישטא קיין מושל דערצו | אלע דוגמאות פון דער וועלט - זענען נישט ממש 'איינס' | בלויז כנסת ישראל מיט קוב"ה איז ממש איינס בתכלית | דערפאר איז די אהבה צווישן זיי 'אין לשער' | מען קען דאס נישט מסביר זיין מיט שכל | מען דארף משים 'לב' זיין דאס מרגיש צו זיין

ב. אל חדר הורתי: דער ביהמ"ק - א מקום וואו מען האט מיטגעלעבט דעם 'יחוד'

אהבה איז נישט קיין שכל - עס איז א לעבן פון 'צוואמען' | מען מוז האבן א פלאץ וואו מען לעבט צוואמען | מתחלת הבראה איז אוועקגעשטעלט געווארן דער מקום המקדש אלס פלאץ וואו קוב"ה וועט לעבן צוואמען מיט כנסת ישראל | די הכנה פון עקידת יצחק - ומצאת את לבבו נאמן לפניך | די הכנה פון דוד המלך'ס ביקוש מעומק הלב | די בית המקדש'דיגע ביטויים וואס דוד המלך גיבט ארויס אין ספר תהלים | די עבודה פון די כהנים - מורא'דיגע יחודים | די שירה פון די לויים - אויסצודרוקן דעם הרגש פונעם יחוד | דער חיצוניות'דיגער שיינקייט פון ביהמ"ק - מעורר צו זיין די חיצוניות'דיגע חלקים פונעם מענטש אריינצוקומען אינעם יחוד

ג. כלתה נפשי לחצרות ה': די געגועים צום 'יחוד' פון ביהמ"ק

דער גרעסטער צער איז די פטירה און לוויה פון א נאנטן | ווי נענטער - מער ווייטאגליך | ווי מער 'איינס' - אלץ שווערער זיך צו געזעגענען און אפטיילן | נישטא נאך אזא איינס - ווי אידן מיטן רבש"ע | נישטא נאך אזא צער ווי א פירוד צווישן זיי | אידן האבן זיך נישט געקענט פארגייען קיין שמחה מער | יעדער איד שפירט נאטורליך דעם חסרון | מען דארף אים נישט הייסן וויינען - עס וויינט זיך אליינס | יעדער איד איז מקושר צום מקום המקדש | דאס דערהאלט אידן אין אלע גלות'ן | כאטש מען האט נישט וואו עס צו פראקטיצירן - איז די אהבה געבליבן | לערנען די פיוטים בעפאר תשעה באב - ברענגט אריין דערין | מען איז משתוקק צום ווידער אויפבויע פונעם 'מקום היחוד' | דאס טוישט גאנץ אידישקייט צו א צוגאנג פון 'יחוד'

א.

חלק ה' עמו: די אחדות און אהבה וואס הערשט צווישן קוב"ה מיט כנסת ישראל

'אבילות החורבן' איז נישט קיין 'מצוה שהזמן גרמא'

יעדער 'מועד' קומט מיט געוויסע מצוות - וועלכע זענען נוהג בלויז אין דעם יום טוב, ד' מינים קען מען מקיים זיין בלויז סוכות, און 'אכילת מצה' קען מען מקיים זיין בלויז פסח. אבער דער ענין פון 'אבילות ציון וירושלים' איז נישט א מצוה וועלכע איז נוהג בלויז אין די ימי בין המצרים, נאר דאס איז א כלליות'דיגער און גאר א יסודות'דיגער ענין אין עבודת ה', וואס מען קען און מען דארף עוסק זיין דערין יעדן טאג פון יאר. נאר ווען עס קומט די ימי בין המצרים איז א צייט ווען מען דארף עס נאכאמאל איבערשמועסן און זיך מחדש זיין דערין.

וואס מיינט ביהמ"ק ו'חורבנו, צער השכינה?

כדי מיר זאלן זיך קענען מחבר זיין צום 'אבילות' אויפן חורבן בית המקדש - מוז מען קודם פארשטיין, וואס איז דאס בכלל געווען דער בית המקדש? אודא, ווייסן מיר אז דארט האט מען געברענגט קרבנות און געטון די עבודה, אבער וואספארא נקודה אין אידישקייט האט דער בית המקדש אראפגעברענגט אויף דער וועלט - וואס אויף דעם זענען מיר זיך מתאבל און מיר וויינען עד היום הזה? אויך דארף מען אביסל מקרב זיין אל הלב דעם מושג פון 'שכינה', וואס דאס איז אויך איינע פון די זאכן אויף וואס מען קלאגט, אז די שכינה איז געגאנגען אין גלות און עס הערשט א 'צער השכינה'. דארף מען פארשטיין און שפירן, וואס מיינט דאס?

פארוואס איז נישטא קיין 'חיוב אבילות'?

דער מחבר הייבט אן אינעם ערשטן סימן אין אורח חיים: "ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש" - עס פאסט פאר יעדן ערליכן איד, אז עס זאל אים וויי טון דער חורבן בית המקדש. לכאורה איז א פלא, אז דער 'שולחן ערוך' - וועלכער איז נישט קיין מוסר ספר וועלכער רעדט

ארום עניני חסידות, נאר ער קומט פסק'ענען הלכות וועלכע זענען מחייב יעדן איד - זאל אנהייבן באלד אינעם ערשטן סימן מיט אזא סארט לשון, וועלכע איז משמע אז דאס איז נישט קיין 'חיוב' אויף יעדן איד, נאר בלויז א זאך וואס איז 'תלוי בלב' וועלכע פאסט פאר א 'ירא שמים'! און פארוואס טאקע האט מען דאס נישט קובע געווען אלס 'חיוב'?

פארוואס האט די תורה נישט אויסגעזאגט וואו דער מקום המקדש איז?

די תורה זאגט אין פרשת ראה (דברים יב, ה): "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מקל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה" - עטץ זאל זוכן און פארשן, ביז איר וועט אויסגעפונען וועלכער מקום איך האב אויסגעוועלט, וואו עס געפונט זיך דער מקום המקדש, דארט זאלט איר קומען און מקריב זיין קרבנות. און דוד המלך האט טאקע געזוכט דעם מקום המקדש מיט זיין גאנצע הארץ, ער האט נישט געקענט שלאפן רואיג ביינאכט - פון גרויס זוכעניש און בענקעניש צו געפונען דעם פלאץ וואו דער אויבערשטער וויל רוען; ווי דער פסוק זאגט (תהלים קלב, א-ה): "זכור ה' לְדָוֹד אֶת כָּל עֲנוּתוֹ וְגו' אִם אֶבְלָא בְּאֶהָל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עֶרְשׁ יָצוּעִי אִם אֶתֵּן שֹׁנֵת לְעֵינֵי לַעֲפֹעִפִי תִגְנוּמָה עַד אֶמְצֵא מְקוֹם לִּי מִשְׁכָּנֹת לְאֶבְיָר יַעֲקֹב". ביז דער אויבערשטער האט אים געהאלפן און ער האט עס געטראפן; ווי עס ווערט דערציילט באריכות אין ספר שמואל (ב, כד). לכאורה איז א פלא, פארוואס טאקע זאגט נישט די תורה פונקטליך וואו דער מקום המקדש איז, אז באלד ווען מען קומט אריין אין ארץ ישראל זאל מען קענען אנהייבן אנגרייטן דאס פלאץ און בויען א בית המקדש?

פארוואס האט דער רבש"ע נישט געהייסן בויען דעם בית המקדש?

דער פסוק פארציילט (שמואל ב, ז, ב), אז דוד המלך האט געבענקט פון טיפעניש פון זיין הארץ צו בויען

נקודות:

דער ענין פון 'אבילות ציון וירושלים' איז נישט א מצוה וועלכע איז נוהג בלויז אין די ימי בין המצרים, נאר דאס איז א כלליות'דיגער און גאר א יסודות'דיגער ענין אין עבודת ה', וואס מען קען און מען דארף עוסק זיין דערין יעדן טאג פון יאר

א בית המקדש; ווי שלמה המלך האט ביים בויען דעם בית המקדש שטארק מדגיש געווען דעם ענין פון 'לב' וואס איז געווען ביי זיין פאטער דוד; ווי עס שטייט (מלכים-א ח, יז): "וְיָהּי עִם לִבְךָ דָּוִד אָבִי לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם ה' וְגו' וַיֹּאמֶר ה' אֶל דָּוִד אָבִי יַעֲזֹר אֶשֶׁר הָיָה עִם לִבְךָ לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם ה' הָיָה עִם לִבְךָ". און דער רבנו של עולם האט צוריק געשיקט א נבואה מיט נתן הנביא, אז דוד זאל נישט בויען דעם הויז, נאר זיין זון שלמה וועט עס בויען. אבער בתוך הדברים שטייט דארט אזוי: "לֹא יִשְׁכְּבִי בְּבֵית לַמִּיּוֹם הַזֶּה לְאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְּצָרִים וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה" - פון יציאת מצרים ביז היינט, האב איך נאך קיינמאל נישט געוואוינט אין א הויז, "הַדָּבָר דִּבַּרְתִּי אֵת אֶחָד שְׂבָטִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לָרְעוֹת אֵת עַמִּי אֵת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה לֹא בְּנִיתֶם לִי בֵּית אֲדֹרָיִם". און איך האב קיינמאל נישט געהייסן קיינעם פון די מנהיגי ישראל מיר צו בויען א הויז. און דערנאך שטייט דארט גרויסע הבטחות וואס דער אויבערשטער זאגט צו פאר דוד א נצחיות'דיגע מלוכה מיט א 'ברית עולם' וועלכע וועט קיינמאל נישט צושטערט ווערן, און דער מלך המשיח וועט ארויסקומען פון דוד, "וְעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם לִבְךָ לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם ה' הָיָה עִם לִבְךָ" - אלעס, צוליב דעם וואס דוד האט געוואלט בויען א בית פארן רבנו של עולם. פרעגט זיך די קושיא: פארוואס טאקע האט דער אויבערשטער קיינעם נישט געהייסן בויען א בית המקדש? אויב האט זיך דער אויבערשטער אזוי שטארק געפריידט, אז דוד המלך הייבט שוין ענדליך אן צו בויען א בית לה', נו, פארוואס האט ער נישט מרמז געווען פאר 'שמואל הנביא' אדער פאר 'בווע' צו בויען א בית המקדש? זיי וואלטן דאך אודאי געלאפן און געטון דעם רצון ה' מיטן גרעסטן חשק?

וואס האט 'עקידת יצחק' מיטן ענין פון בית המקדש?

דער ערשטער פלאץ אין דער תורה וואו מען רעדט אפן פונעם בית המקדש, איז אין פרשת וירא

לאמיר
אריינטראכטן:
וואס איז דער
'יחס' און 'קירבה'
פונעם רבונ
של עולם צו
אונז? ער איז
אונזער גאט!
ער האט אונז
באשאפן! און
וואס איז אונזער
'חס' צו אים?
מיר זענען זיינע
נבראים! נו, צי
איז דען פארהאן
נאך ערגעץ אזא
סארט 'יחס'!?

~

אזא פלאץ פון
מקום המקדש
וואו עס ווערט
נתגלה אזא
געהויבענער
'יחוד' צווישן
'כנסת ישראל'
עם דודה' – האט
געדארפט האבן
א גרויסע הכנה.
איינע פון די
הויפט הכנות
דערצו, איז
געווען 'עקידת
יצחק', וואס
דעמאלט האט
דער רבונ של
עולם געזאגט:
אט דא איז דער
פלאץ וואו עס
וועט זיין דער
'בהר ה' יראה!'
דא וועט זיין
דער מקור פארן
הארציגן 'יחוד'
כנסת ישראל עם
דודה!'

נאכן נסיון העקידה, וואס דארט שטייט (בראשית כ. יד): 'וַיִּקְרָא אֲבִרְהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהָר ה' יִרְאֶה'. דאס הייסט, אז אין זכות פון דער עקידה איז דער הר המוריה געווארן אויסגעוועלט צו זיין דער מקום וואו דער רבונ של עולם באווייזט זיך בגלוי און וואוינט דארט. דארף מען פארשטיין, פארוואס דוקא די עקידה האט גורם געווען צו אזא הייליג מקום ווי דער בית המקדש!?

דער קשר צום ביהמ"ק איז נישט קיין שכל נאר א געפיל

מען וועט אריינגיין אינעם שכל'דיגן הסבר פונעם ענין, אבער מען דארף וויסן, אז באמת איז דער גאנצער ענין פון בית המקדש א הארציגע זאך - נישט קיין שכל'דיגע זאך. און וויפיל מען איז מסביר, איז דער הסבר נאכאלץ נישט צענוג, ווייל עס איז א 'דבר שכלבי' אלערליי הסברים זענען צו קנאפ און ארים, כלפי וויפיל דאס הארץ דארף דאס מרגיש זיין! נאר דאך דארף מען עס מסביר זיין שכל'דיג און קלאר, כדי אז דער 'שכל' זאל באדיינען דעם 'לב' און אים העלפן דאס צו דערשפירן, כולי האי וואלי, וועט דער הארץ אנהייבן מרגיש זיין דעם ענין פון 'ציון וירושלים', 'בית המקדש' און 'חורבן בית המקדש'.

יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה - דער קשר צווישן אידן מיטן רבוש"ע

ביי חסידים איז דער מנהג צו זאגן בעפארן דאווענען און בעפאר יעדע מצוה: "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה" - מיר ווילן מאכן א 'יחוד' צווישן 'קודשא בריך הוא' און זיין 'שכינה'. צו פארשטיין דעם ענין בהרחבה און בענומ - פאדערט זיך א גרויסער אריכות מיט טיפע ביאורים אין חסידות, וואס דא איז נישט דער פלאץ דערפאר. מען וועט עס רעדן אויף א גאר פשוט'ן אופן - כלפי די נקודה וואס איז נוגע צו דעם שמועס. 'קודשא בריך הוא' איז דער אויבערשטער אליינס כביכול, וואס ער איז העכער פון אלע עולמות, און קיינער האט נישט קיין שום השגה אין אים; ווי דער זוהר הק' זאגט (תיק"ז יד): "לית מחשבה תפיסה ביה כלל". 'שכינה' איז דער 'חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו', וואס ווען אלע אידישע נשמות זענען צוזאמען אויפאיינמאל רופט זיך דאס אן 'שכינה' אדער 'כנסת ישראל', און ווען מען באטראכט יעדע אידישע נשמה פאר זיך, רופט ער זיך א 'חלק' און אן 'אבר' פון דער שכינה הקדושה. דאס הייסט, יעדע אידישע נשמה איז א 'חלק אלוך ממעל ממש', וואס דאס איז א געוויסע צמצום פון געטליכקייט וואס דער רבונ של עולם האט צמצם געווען און אראפגעשיקט ביז צו דעם עולם השפל, כדי צו האבן א 'דירה בתחתונים'. און די גאנצע כוונה פון אלץ וואס דער אויבערשטער האט באשאפן איז, אז עס זאל זיין א 'יחוד' צווישן דעם אויבערשטן כביכול מיט די אידישע נשמות, וואס דורכדעם ווערט מקוים דער "וימלא כבוד ה' את כל

הארץ", אז די בריאה איז נישט קיין 'נפרד' פון אלוקות, נאר אדרבה, די גאנצע בריאה ווערט א גילוי פון 'אחדות הבורא'! עס ווערט נתגלה אז עס איז נישטא קיין צוויי זאכן, נאר אלעס איז איין 'אחד יחיד ומיוחד'.

די גרעסטע אהבה וואס איז פארהאן - איז די אהבה צווישן אידן מיטן אויבערשטן

אין הארציגע ווערטער: יעדער 'יחוד' קומט פון א גרויסע 'אהבה' וואס די צוויי האבן איינער צום אנדערן, ביז זיי ווערן נתאחד. ממילא, ווען מען רעדט פון 'יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה' מיינט דאס, אז עס הערשט א מורא'דיגע אהבה בלי גבול צווישן 'כנסת ישראל' מיטן אויבערשטן. און די דאזיגע אהבה איז נישט תלוי אין קיין שום חיצוניות'דיגע סיבה, נאר די 'סיבת האהבה' איז פשוט, ווייל זיי זענען דאך באמת איינס! אויב זענען זיי איינס, איז דאך 'היינו הך', נו, וואו איז שייך א גרעסערע אהבה, ווי צווישן צוויי זאכן וועלכע זענען ממש אחדות אחד? ממילא, די הערצער פון כנסת ישראל און כביכול שפירן איינער צום אנדערן א מורא'דיגע אהבה שאין דוגמתו, וואס דורך די אהבה ווערן זיי צוריק נתייחד.

עס איז נישטא קיין משל און דוגמא צו דער אהבה ישעיה הנביא זאגט (מט, יד): "וַתֵּאָמֶר צִיּוֹן עֲבָנֶיהָ ה' וְה' שִׁכְחָנִי" - ציון רעדט זיך אפ, אז דער אויבערשטער האט מיר אפגעלאזט און פארגעסן פון מיר. זאגט ישעיה א משל: "הֲתִשָּׁכַח אִשָּׁה עוֹלָה מִרְחֹם בֶּן בִּטְנָה" - קען דען א מאמע פארגעסן רחמנות צו האבן אויף איר קליין קינד? אודאי נישט! נו, ווי קען דען זיין אז דער אויבערשטער האט פארגעסן פון דיר? און באלד ציהט ער צוריק: "בֶּן אֶלֶה תִּשָּׁכַחנָה" - אפילו אויב עס קען אמאל פאסירן אז א מאמע זאל יא פארגעסן פון איר קינד, אבער "וְאֵנֹכִי לֹא אֲשַׁכְּחֶךָ" - איך קען דיר נישט פארגעסן. שטעלט זיך א קושיא: פארוואס הייבט ער בכלל אן מיט א משל וועלכע שטימט נישט, וואס צום סוף מוז ער סייזיי איבערלאזן דעם משל און זאגן "ואנכי לא אשכחך" - אן קיין משל דערצו? נאר עס קען זיין: ישעיה הנביא וויל מדגיש זיין אז די אהבה וואס דער רבונ של עולם האט צום איד - האט נישט קיין שום משל אויף דער וועלט! דערפאר הייבט ער אן צו זאגן: דער גרעסטער משל פון אהבה און רחמנות וואס איך האב געפונען אויף דער וועלט איז, די אהבה פון א מאמע צו איר קליין קינד. אבער אפילו דאס איז נישט קיין משל, ווייל "בן אלה תשכחנה" - אפילו אויב א מאמע קען יא פארגעסן פון איר קינד, אבער "ואנכי לא אשכחך" - מיינ אהבה צו דיר האט נישט קיין משל! ביי מיר איז נישט שייך אזא זאך, אז איך זאל פארגעסן פון דיר!

ב.

אל חדר הורתי: דער ביהמ"ק - א מקום וואו מען האט מיטגעלעבט דעם 'יחוד'

דער אויבערשטער כביכול האט געוואוינט אינאיינעם מיט כנסת ישראל, און דארט האט זיך אפגעטון דער 'יחוד' און אהבה צווישן כנסת ישראל עם דודה! יעדע אידישע נשמה וועלכע איז געקומען צום בית המקדש - און האט זיך נאר געלאזט איבערנעמען פון די הרגשים וועלכע האבן אים באנומען - האט אליינס דערשפירט און דורכגעלעבט דעם 'יחוד'! און דאס האט אים אינגאנצן געטוישט! ער איז געווארן אן אנדערער מענטש! און ווען ער איז אהיימגעקומען צו זיין שטעטל, און דער שכן האט אים געגעבן א קוק אָן, האט ער זיך אנגערופן מיט התפעלות: "איך קוק אויף דיין פנים, דו זעסט מיר עפעס אויס אזוי אנדערש! וואס

און 'אהבה' צום רבונ של עולם!" - טאמער דער מענטש האט עס קיינמאל נישט באקומען דורך אן 'אתערותא דעלילא', ווייל וויפיל מען וועט אים הייסן און מען וועט אים מסביר זיין די גרויסקייט דערפון און דער הסבר וויאזוי דאס ארבעט - וועט ער נישט פארשטיין וואס מען וויל פון אים, און ער וועט עס נישט קענען דערגרייכן.

אין ביהמ"ק האט זיך געלעבט א קירבה

פאר דעם צוועק האט דער אויבערשטער אוועקגעשטעלט א פלאץ אויף דער וועלט וועלכע רופט זיך 'בית המקדש'. דער בית המקדש איז געווען א הויז וואו

לא אז מחבבה עד שקראה אמי - נישטא קיין ווערטער צו דער אהבה

ווען שלמה המלך האט אויפגעבויט דעם בית המקדש האט ער מתבר געווען א ספר 'שיר השירים', וואס דארט פרובירט ער ארויסצוגעבן די אהבה וואס איז דא צווישן דעם אויבערשטן מיט אידישע נשמות, און ער באנוצט זיך מיט אלערליי סארט אויסדרוקן און משלים פון אהבה, ער נוצט דעם שייכות און קשר וואס איז דא צווישן עלטערן מיט קינדער, צווישן טאטע און מאמע, צווישן ברידער און שוועסטער, און ער נוצט די גרעסטע סארט מליצות און לשונות פון חיבה, אבער וויפיל ער האט נאר פרובירט, זעט מען אז די אהבה וואס איז דא צווישן 'כנסת ישראל עם דודה' איז העכער פון אלע סארט לשונות און דוגמאות וואס זענען נאר פארהאן אויף דער וועלט! עס איז אן אהבה וואס האט נישט קיין משל! ווי דער פסוק זאגט דארט (ה, ב): "פֶּתַחִי לִי אֶחָתִי רֵעִיתִי יוֹתֵנִי תִּמְתִּי", און אויף דעם פסוק פארציילט דער מדרש (שמו"ר נב, ה), אז איינער פון די תנאים האבן געזאגט פאר רבי שמעון בר יוחאי: 'משל למלך שהיה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר מדאי והיה קורא אותה בת', לא אז מחבבה עד שקראה אחותי, ועד שקראה אמי וכו' עמד רשב"י ונשקו על ראשו" - דער אויבערשטער האט זיך כביכול נישט געקענט בארואיגן מיט קיין שום לשון של חיבה וואס איז נאר פארהאן אויף דער וועלט.

עס איז נישטא אזא גאט ווי אונזער גאט

דער הסבר דערצו איז פשוט: אלע אהבות פון דער וועלט שטאמט פון א געוויסע נאנטקייט וואס די צוויי מענטשן האבן איינער צום אנדערן, א רבי צו א תלמיד, עלטערן צו א קינד, א חבר צום צווייטן חבר וכדומה. אבער לאמיר אריינטראכטן: וואס איז דער 'יחס' און 'קירבה' פונעם רבונ של עולם צו אונז? ער איז אונזער גאט! ער האט אונז באשאפן! און וואס איז אונזער 'יחס' צו אים? מיר זענען זיינע נבראים! נו, צי איז דען פארהאן נאך ערגעץ אזא סארט 'יחס'! עס איז דאך נאר דא איין גאט וועלכער האט באשאפן נבראים! און ווען מיר פארשטייען נאך טיפער, אז אונזער מציאות איז נישט סתם א 'נברא', נאר מיר זענען געווארן צומצום פון זיין געטליכקייט אליינס און מיר זענען ממש איינס מיט אים - איז דאך אודאי נישטא נאך אזא נאנטע 'יחס' צוויי זאכן, ווי אונזער נאנטקייט מיטן אויבערשטן! ממילא איז זעלבסט פארשטענדליך, אז עס איז נישטא קיין שום דמיון און משל, צו דער 'אהבה וחיבה' וועלכע הערשט צווישן דעם אויבערשטן מיט אונז אידישע נשמות. (און דערפאר זאגט מען 'לשם יחוד' בעפאר מען איז מקיים א מצוה, ווייל דער תכלית פון גאנץ תורה און מצוות איז, אז דורכדעם זאל מען אויפדעקן די דאזיגע אהבה, ביז מיר וועלן צוריק נתייחד ווערן מיטן אויבערשטן. און אט דאס איז די ריכטיגע כונה פון טון א מצוה 'לשמה' וואכמ"ל).

אזי עפעס געשען מיט דיר?!! אנשטאט אן ענטפער - האט ער אנגעהויבן צו וויינען און קוים ארויסגעווערעט איין ווארט: "איך קום פון ציון וירושלים". מער האט ער שוין נישט געדארפט רעדן, ווייל געוואוסט האבן אלע, אז דארט אין ציון לעבט מען איבער עפעס א מין איבערלעבניש, וועלכער טוישט דעם מענטש אויף אייביג! דארט איז עפעס אן אנדערע וועלט! א פלאץ וואו עס טוט זיך אפ אן 'עט דודים'.

אברהם אבינו'ס הארץ ביי דער עקידה האט אנגעגרייט דעם מקום המקדש לדורות

וויבאלד עס איז א געוואלדיגער 'חידוש פלא' אז אויף דער מגוש'דיגער וועלט, זאל קענען זיין אזא פלאץ וואו עס ווערט נתגלה אזא געהויבענער "יחוד" צווישן 'כנסת ישראל עם דודה' - האט דער פלאץ געדארפט האבן א גרויסע הכנה. איינע פון די הויפט הכנות דערצו, איז געווען דער ענין פון 'עקידת יצחק', וואס דעמאלט איז ארויסגעקומען א מורא'דיגער הארץ וואס אברהם אבינו האט צום אויבערשטן; ווי דער פסוק דרוקט זיך אויס (נחמיה ט. ח): "וַיִּמְצָאָתָּה אֶת לִבְּךָ לַבָּיִת לְפָנֶיךָ" - דער רבונות של עולם הארץ געטראפן א 'מצאה', אז עס איז דא א מענטש וועלכער האט אים ליב מיט א 'לב נאמן'! ער איז גרייט צו פארקוקן אויף אלע זיינע געברויכן און ווייטאג - כדי מיר מהנה צו זיין! דאס הייסט אן 'אוהב נאמן'! און דעמאלט האט דער רבונות של עולם געזאגט: אט דא איז דער פלאץ וואו עס וועט זיין דער 'כזה ה' יראה' ווייל אט אזא 'לב נאמן' האב איך אלעמאל געזוכט - פונקט ווי מען זוכט דעם 'מקום אשר יבחר' - און דא אויף דעם פלאץ האב איך געטראפן דעם הארץ, דערפאר וועט דא זיין דער מקור פארן הארציגן 'יחוד כנסת ישראל עם דודה'! דא האב איך געטראפן א הארץ פון אהבה, וואס שטימט און איז מכון צו אט דעם פלאץ וועלכע איז מיוסד אויף אהבה!

דוד המלך האט געזוכט דעם מקום המקדש מעומק הלב ביז ער האט עס געטראפן

נאך דער עקידה איז דער מקום המקדש נעלם געווארן, קיינער האט נישט געוואוסט וואו געפונט זיך דער בארג וואו דער אויבערשטער וויל וואוינען מיטן כלל ישראל; ווי דער פסוק זאגט (דברים יב. ה): "לִשְׁכֵנִי

תִּדְרְשׁוּ וְנָתַתָּה שְׁמָה" - איך וועל אייך נישט אויסזאגן וואו דער מקום איז, ווייל דאס איז א 'דבר שכלב'! ווייל אזא איידעלע זאך - ווי דער קשר צווישן 'כנסת ישראל עם דודה' - קומט נישט צו זאגן און הייסן פונקטליך וואו און וואס, נאר דאס דארף קומען פון הארץ! איר וועט עס אליינס דארפן זוכן, און דערמיט צייגן אז עס אינטערעסירט אייך און איז אייך נוגע ללב! אויב איז 'היה עם לבבך לבנות בית לשמי', דו פילסט וואס דער אויבערשטער מילה - קענסטו בויען א בית לה! אבער אויב דו פילסט עס נישט פון דיר אליינס, און מען מוז דיר הייסן, האט מען שוין קאליע געמאכט דעם גאנצן מכוון! און דוד המלך איז טאקע געווען דער וועלכער האט נישט געקענט שלאפן ביינאכט - פון גרויס התרגשות און געגויעס צו טרעפן דעם מקום לה'.

נישטא קיינער וועלכער האט אזוי אויסגעדרוקט די געפילן פון ביהמ"ק ווי דוד המלך

פונקט ווי דוד המלך האט געטראפן דעם מקום המקדש - האט ער דאס מערסטע אויסגעדרוקט די געפילן פונעם בית המקדש; ווי דער ספר תהלים איז פול מיט געזאגטע וואס דוד באזינגט ציון און ירושלים. לאמיר אנכאפן לדוגמא: קאפיטל קל"ב, וואס ער רעדט דארט קודם ארום זיינע 'גיעות און רצונות וואס ער האט געהאט צו טרעפן דעם מקום המקדש. דערנאך הייבט ער אָן צו זינגען: "הנה שְׁמִעֲנוּהָ בְּאֶפְרַתָּה קִצְאוֹנָה בְּשִׁיר יִצְרָ"ל - מיר האבן געהערט א שמועה אז מען האט געטראפן דעם מקום המקדש, בְּנִבְאוֹתָ לְמִשְׁכַּנְתּוֹ וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְהֵדָם רְגָלִיו" - לאמיר אהינגיין, לאמיר פאלן און זיך בוקן צו זיינע פיס. "זאת מְנוּחָתִי עַד פֹּה אֲשֵׁב כִּי אֹתִיקָ" - דער רבונות של עולם האט געזאגט, דאס איז מיין פלאץ און פון דא וועל איך זיך נישט אוועקרוקן! "צִידָה בְּרֹךְ אֲבֹרָה אֲבִינֹהָ אֲשִׁיעֵר לָחֶם וְכִהְיֶה אֲלֵכֶּיךָ יֵשֶׁע וְחִסְדֶּיךָ יִרְנֶנּוּ" - דאס זענען אלעס אויסדרוקן וואס דער אויבערשטער דרוקט זיך אויס, ווי שטארק ער האט ליב 'ציון', ווי שטארק ער האט ליב כנסת ישראל, אז ער זאגט: "איך וועל אייך געבן פרנסה און גדולה, דאס און יענץ! אלעס, כדי צו ווייזן ווי שטארק איך האב אייך ליב! און אזוי איז פארהאן צענדליגער קאפיטלעך תהלים מיט מורא'דיגע לשונות של חיבה

ג.

כלתה נפשי לחצרות ה': די געגועים צום 'יחוד' פון ביהמ"ק

קומען דאך נאך פון דעם 'אחד! דאס איז דאך דער אמת'דיגער 'אחד בתכלית האחדות! און ממילא, איז דאך נישט צום באגרייפן דעם ווייטאג און צער פון 'כנסת ישראל' און פון 'כביכול' - אויך דעם וואס עס איז געווארן א חורבן הבית - וואס דאס איז א בחינה פון 'פירוד' צווישן די צוויי גרעסטע אוהבים אויף דער וועלט! דאס איז דאך דער גרעסטער צער אויף דער וועלט! און אזוי זאגט טאקע דער נביא (איכה ב. יא): "מִה אֲדַמָּה לָךְ הִבַּת יְרוּשָׁלַם מִה אֲשֶׁה לָךְ וְאֶנְחַמָּה בְּתוֹלַת בֵּית צִיּוֹן" - וואספאר! צער 'פירוד'! קען איך צוגלייכן צו דיין צער? "כִּי גָדוֹל כִּים שִׁבְרִי מִי יִפְאָה לָךְ" - עס איז נישטא קיין ווייטאג אויף דער וועלט, וועלכע איז אפילו א משהו דומה צו דיין צער!

די לויים האבן זיך צוגעזאגט נישט צו זינגען מער

די אידן וועלכע האבן מיטגעלעבט דעם 'בית בבנינו', און שפעטער האבן זיי צוגעזען דעם 'בית בחורבנו' - האבן געשפירט יעדע מינוט 'טעם מיתה'! עס איז געווען א בחינה פון 'עולם חרוב בעדם' א שטיקל דוגמא דערצו האבן מיר צוגעזען ביי געוויסע אידן נאכן קריג, וואס אפילו עטליכע יאר נאכן קריג, האבן זיי בשום אופן נישט געקענט גיין צו קיין חתונה! אנדערע האבן זיך ממש געמאכט א קבלה, אז זיי וועלן קיינמאל נישט גיין צו קיין חתונה! זיי

איבער דעם בית המקדש. און כאטש מיר זענען נאך ליידער קיינמאל נישט געווען אין בית המקדש - אבער דאס אידישע הארץ פארשטייט און שפירט גוט די דאזיגע פסוקים! ווייל אידישע הערצער זענען בעצם דבוק אין ציון און ירושלים, און ווען א איד רעדט נאר דערפון, קען ער זיך נעמען וויינען פון התרגשות.

דער פנימיות'דיגער וועלט פון 'כהנים בעבודתם ולוים בשירים ובזמרים'

אין בית המקדש איז זיך צוזאמגעקומען 'פנימיות' מיט 'חיצוניות'. פון איין זייט, האבן די כהנים אין בית המקדש בשעת'ן טון די עבודה - עוסק געווען אין מורא'דיגע 'חודים נפלאים', וואס דאס איז געווען א מין באהאלטענע דבקות, וואס איז 'לית מחשבה תפיסה ביה'. און דאס איז געווארן באגלייט מיט די עבודה פון די לויים, וועלכע האבן געזינגען א הייליגע און ליכטיגע שירה - וועלכע האט ארויסגעברענגט דעם הרגש פונעם 'יחוד' וואס האט זיך אפגעטון מיט דער עבודה פון די כהנים, אז אידן זאלן דאס קענען מיטפילן און דורכלעבן.

יפה נוף משוש כל הארץ - די חיצוניות'דיגע שיינקייט פון ביהמ"ק אין די עבודה

אבער פון צווייטן זייט, איז אויך געווען א חיצוניות'דיגע שיינקייט, דער בית המקדש איז געווען פשוט אויסטערליש שייך! ווען שלמה המלך האט געבויעט דעם בית המקדש, האט ער גענומען די גרעסטע בוי מייסטערס פון דער וועלט, אז זיי זאלן בויען דעם בית המקדש מיטן גרעסטן פראכט. עס איז געווען א משונה'דיגער כלילת יופי. די עבודה פון די כהנים, זייערע בגדים - בפרט די בגדי כהן גדול, זייער גאנצער באנעמונג און זריוות, איז געווען פשוט שייך די שירה פון די לויים, איז פשוט געווען זייער א שיינע שירה! זיי זענען געווען די גרעסטע חכמים און אומנים אין חכמת השיר. און דער ענין דערפון איז געווען, כדי צוזאמזופלעכטן 'חיצוניות' מיט 'פנימיות', אז דער חיצוניות'דיגער שיינקייט פונעם בית המקדש, פון די כהנים און פון די לויים, זאל אויפזעהן דעם אינערליכן הרגש פון 'יחוד' - ביי אלע אידן וועלכע קומען אין בית המקדש.

נקודות:

מיר האבן נישט קיין שום השגה וועלכע 'אחדות' עס איז דא צווישן 'קודשא בריך הוא' און 'שכינתיה', צווישן 'כנסת ישראל' מיט 'דודה'! און ממילא, איז דאך נישט צום באגרייפן דעם ווייטאג און צער פון 'כנסת ישראל' און פון 'כביכול' - אויף דעם וואס עס איז געווארן א חורבן הבית - וואס דאס איז א בחינה פון 'פירוד' צווישן די צוויי גרעסטע אוהבים אויף דער וועלט!

~

ווען מען שטעלט זיך אויף פון די איכה און קינות, זאגט מען: "הִשְׁכִּינוּ ה' אֱלֹהֵיךָ וְנִשְׁכָּח חֲדָשׁ יְמִינוּ כְּקֶדֶם" - רבונות של עולם, דו מעגסט אונז שוין צוריקנעמען, ווייל נאכן קלאגן אויפן חורבן און בענקען צום 'אהבת ציון', זענען מיר שוין אנדערע מענטשן! עס איז שוין נישט דער זעלבער מענטש!

• דרכו של הרבי מלובלין היתה לדבר בשפלות עצמו, אבל היו גם כמה פעמים שדיבר בשבח עצמו ורום מדרגותיו. וכך גם היה הדרך אצל עוד כמה צדיקים, אשר לפעמים היו מדברים בשפלות ופחיתות ערכם, ופעמים אחרות דיברו גדולות על עצמם. ואמר על כך כ"ק רבינו זי"ע, כי הצדיקים היו משנים את סגנון דיבורם בכל עת, לפי בחינת העולם העליון שבו היו נמצאים באותה שעה. פעם אחת נכנסתי אצל כ"ק רבינו, והראיתיו לו סמך לדבריו בדברי הוזה"ק בפר' פקודי (ח"ב ופס"ב). כי הוזה"ק תמה שם על דוד המלך, אשר במקום אחד הוא מכנה את עצמו "עני ואביון" (תהלים יח, ו; ועוד) ועוד כמה לשונות של שפלות, ואילו בפעם אחרת הוא מכנה את עצמו בגדולה ובהרחבה, כאשר הוא אומר על עצמו "נאום הברר הוקם על משיח אלקי יעקב ונעים זמירות ישראל" (ש"ב ג, א). ומתרג' הוזה"ק, כי דוד המלך הוא כנגד הירח, וכאשר הירח הוא בבחי' מילוי דיבר בגדולות עצמו, וכאשר הירח הוא בבחי' מיעוט דיבר בקטנות על עצמו. והרי זה סמך לדבריו כ"ק רבינו, שעצדיקים מדברים על עצמם לפי עניינם בעולמות העליונים. וענה

לקבל הגליון מדי שבוע במייל,
לסדר מוקד הפצה, ולתרומות:
qilyondoeihu@gmail.com - Tel. 347.662.3229